

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตขึ้นมา เพื่อต้องการให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมากกว่าจะแยกเป็นรายวิชา ซึ่งไม่สามารถจะประยุกต์เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการของชีวิตได้ แต่ต้องการให้นักเรียนใช้ความรู้ที่ได้เรียนเอาไปแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากกว่าจะเรียนรู้เฉพาะเนื้อหาวิชา เพราะในชีวิตของมนุษย์ทุกคนย่อมเต็มไปด้วยปัญหาที่จะต้องแก้ไข เพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบสุข และในการแก้ปัญหานั้นจำเป็นต้องประมวลความรู้จากหลายๆ วิชามาผสมผสานกัน แล้วเอาไปแก้ปัญหานั้น (กรมวิชาการ 2520 : ก 23-26) ประสบการณ์ในกลุ่มนี้จึงจัดเอาปัญหาและความต้องการของคนไทยทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สุขภาพ ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ ซึ่งครอบคลุมเอาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์บางส่วนเข้าไว้ด้วยกัน (กรมวิชาการ 2521: 14) โดยจัดเป็นการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา(Problem solving approach) ในรูปหน่วยบูรณาการ(Integrated Unit) เน้นให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ให้สามารถรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับสภาพความเป็นจริงที่อยู่รอบๆตัวผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ:2519: 47)

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2520:159)

1. ให้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งทางกายและทางจิตส่วนบุคคลและชุมชน
2. ให้ความรู้พื้นฐาน และความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้
3. ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

4. ให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เทคโนโลยีและทางสังคม

5. ให้ความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนและผู้อื่น

6. ให้เข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม และสามารถปฏิบัติตามหลักการที่ตนเชื่อมั่นนั้นได้

7. ให้อุทิศหลักเลียงภัยจากสิ่งเสพติด

8. ให้ความสำคัญในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ

วิธีการรวมเนื้อหาให้กลมกลืนกัน ทำได้โดย

1. ลักษณะของเนื้อหาในชั้นต้น จะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด จะเป็นลักษณะของเนื้อหากว้างๆ ส่วนในชั้นสูงขึ้นไปมวลประสบการณ์จะขยายออกไปไกลตัวเด็ก เนื้อหาจะมีลักษณะที่ต้องเรียนละเอียดเฉพาะเรื่องมากขึ้น

2. การจัดเนื้อหาเป็นหน่วย แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 สำหรับหน่วยต่างๆ ที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ต้องเรียน คือ สิ่งที่มีชีวิต ชีวิตในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทย ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ต้องเรียนหน่วยต่างๆ เช่นเดียวกับที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เรียน และเรียนเพิ่มอีก คือ การทำมาหากิน พลังงานและสารเคมี จักรวาลและอวกาศ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะต้องเรียนทุกๆ หน่วยดังกล่าว และเพิ่มหน่วย ประเทศเพื่อนบ้าน การสื่อสาร และการคมนาคม ประชากรศึกษา การเมืองและการปกครอง

ลักษณะการเรียนการสอน

เน้นการสอนให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอด เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิตในสังคม พร้อมทั้งรู้จักคิดหาวิธีการที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน มุ่งเน้นในด้านการปฏิบัติ และในเรื่องอนาคต มุ่งสอนให้เกิดความนิยมและเจตคติที่ดี ส่วนในเรื่องของการเรียน

ในขั้นสูงต่อไป ก็เน้นให้มีความรู้ความเข้าใจและรู้จักคิด ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดตามวัย ความสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้นได้ เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นกิจกรรมของนักเรียนประมาณ 40% และกิจกรรมที่ครูเป็นผู้แนะนำประมาณ 60% แต่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 กิจกรรมของเด็กจะมากขึ้น และกิจกรรมที่ครูเป็นผู้แนะนำจะลดลงตามลำดับ

2. ผู้เรียนได้ปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนในเนื้อหาอื่นๆ

3. ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีกิจนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพอนามัย โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกวัน อย่างน้อยวันละ 1 คาบ

4. ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสนใจ รู้จักวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง เห็นสิ่งที่ผิดและถูก สิ่งที่ควรเชื่อและไม่ควรเชื่อ เพื่อจะได้ นำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติตาม โดยจัดให้มีการเล่าข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน รวมทั้งการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนทุกวัน อย่างน้อยวันละ 1 คาบ

5. ยืดหยุ่นเวลาเรียนได้ตามความสนใจของผู้เรียน และตามความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชา แต่ละเรื่อง แต่ละตอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยเน้นกิจกรรมการทำงานกลุ่ม การอภิปราย การจัดประสบการณ์สัมผัส การเล่น และการสาธิต นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การจัดชุมนุม การจัดนิทรรศการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ความสามารถ

การประเมินผล

จะเน้นในทางปฏิบัติและการนำความรู้ไปใช้ มีทั้งการประเมินเป็นรายบุคคลและส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อจะได้ตรวจสอบดูว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานที่ได้จากการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ในกลุ่มไปใช้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้จริงเพียงไร อาจประเมินผลได้หลายวิธี เช่น

1. สังเกตการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและส่วนรวมว่า ได้ผลตามจุดประสงค์หรือไม่ เช่น สภาพก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้เรียนมีความสามารถในการ

แก้ปัญหาได้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

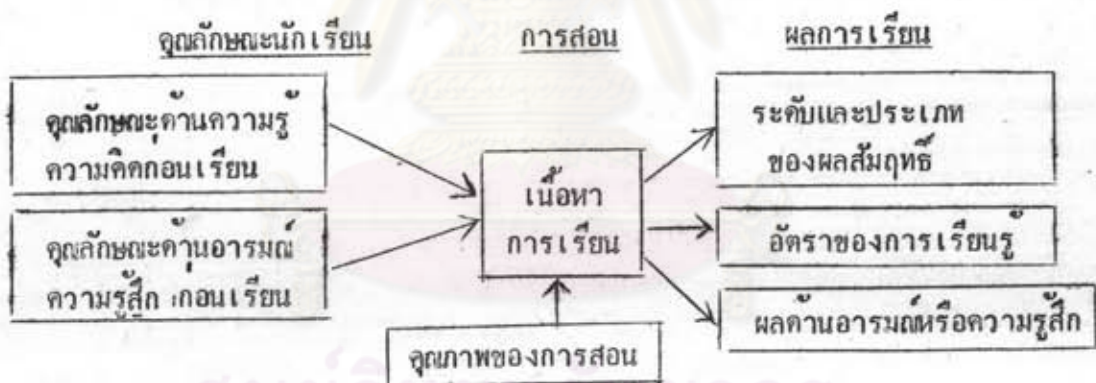
2. สัมภาษณ์กับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มาก เพื่อที่จะให้การประเมินผลวิธีนี้ดียิ่งขึ้น และมีการเตรียมคำถามที่รัดกุมไว้ล่วงหน้าและอาจใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยก็ได้

3. ตรวจสอบภาคปฏิบัติ และการนำไปใช้มุ่งตรวจสอบลำดับขั้นของการปฏิบัติงาน และช่วยให้การประเมินผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น เมื่อเรียนเรื่องการแปรงพันแล้ว ก็ให้ผู้เรียนแสดงวิธีแปรงพันที่ถูกต้อง

4. การทดสอบด้วยข้อเขียน เน้นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนไปมากน้อยเพียงใด และอาจใช้ในตอนที่หัดทวนหรือเริ่มบทเรียนให้สัมพันธ์กับบทเรียนเก่าก็ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนในโรงเรียน

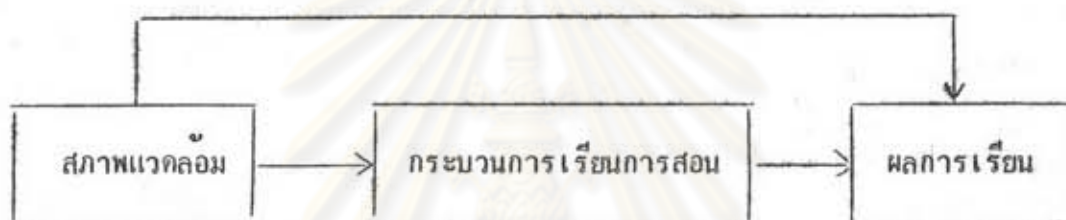
บลูม (Bloom 1976: 11,108-110) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของมนุษย์และการเรียนรู้ในโรงเรียน สรุปเป็นรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียน ดังนี้

จากรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนของบลูม จะเห็นว่าจุดลักษณะด้านความรู้ และความคิดก่อนเรียน (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียนที่มีมาก่อน และจุดลักษณะด้านอารมณ์ ความรู้สึกก่อนเรียน (Affective Entry Behaviors) หมายถึง สภาพการณ์ที่ผู้เรียนจะมีเกิดขึ้นในการเรียนรู้ เช่น ความสนใจ และทัศนคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน รวมทั้งคุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง ประสิทธิภาพที่ผู้เรียนจะได้รับจากการชี้แนะจากครู (Cues) การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน (Participation) การเสริมแรงจากครู

(Reinforcement) การรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำว่าถูกต้องหรือไม่ (Feedback) และการแก้ไขข้อบกพร่อง (Corrective) ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นตัวกำหนดผลการเรียน ประกอบด้วย ระดับและประเภทของผลสัมฤทธิ์ (Level and Type of Achievement) อัตราของการเรียนรู้ (Rate of Learning) และผลทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective outcome)

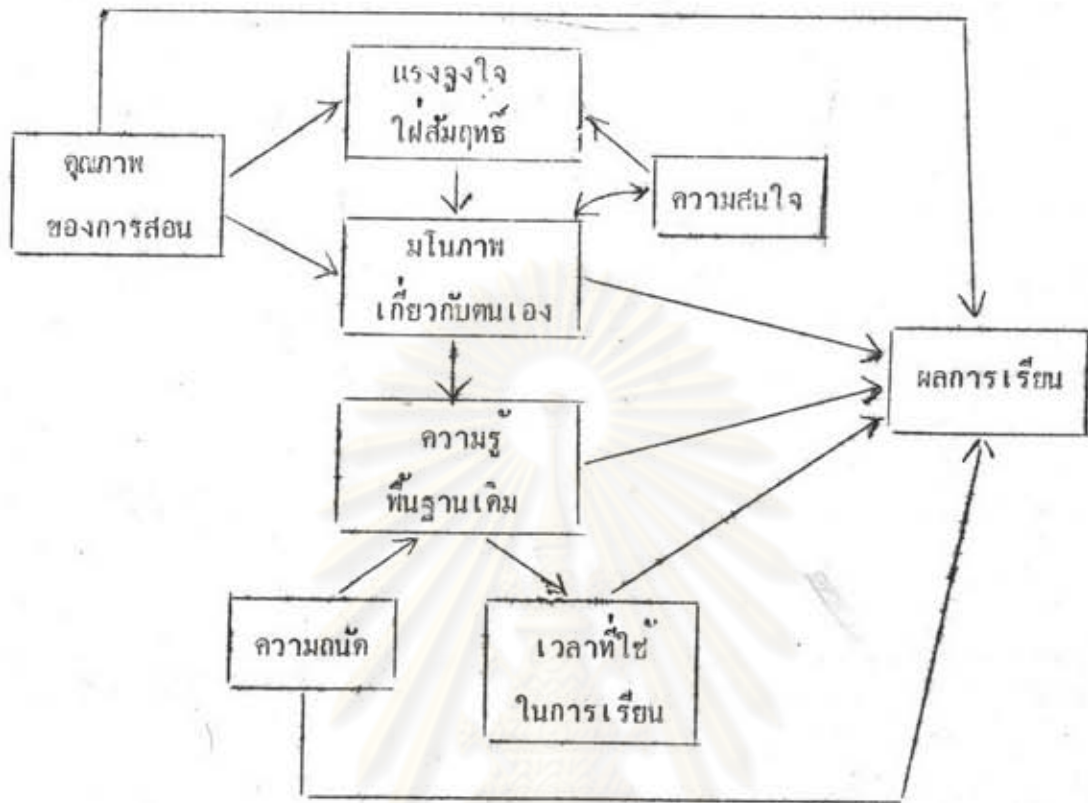
สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (Boonruangrutana 1978: 26) ได้ทำการศึกษารูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 464 คน ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ 22 คน สรุปรูปแบบผลการเรียนในโรงเรียน ดังนี้

จากรูปแบบผลการเรียนในโรงเรียนของ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (1978: 107-108) สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการเรียน กับคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลต่อผลการเรียน ส่วนองค์ประกอบสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน การจัดระบบชั้นเรียน การจัดระบบในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่าคุณภาพของครู ซึ่งเป็นตัวแปรในด้านการจัดระบบในโรงเรียน และอาชีพของบิดามารดา ซึ่งเป็นตัวแปรในด้านสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน มีอิทธิพลต่อผลการเรียนในโรงเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (กรมวิชาการ 2524: 19) ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง จำนวน 1,415 คน และครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มนักเรียนดังกล่าว จำนวน 30 คน ตัวแปรอิสระมีทั้งหมด 19 ตัว ตัวแปรตามมี 3 ตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในวิชาสังคมศึกษา ทักษะคิดที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา และทัศนคติทางสังคมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบทดสอบ 10 ฉบับ และแบบสอบถามอีก 1 ฉบับ ผลการวิจัย พบรูปแบบสาเหตุของผลการเรียนในโรงเรียน

ดังนั้น

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงและทางอ้อม ต่อผลการเรียน มีสี่ตัวแปร ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัด มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง คุณภาพของการสอน ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อผลการเรียน มีตัวแปรเดียว คือ เวลาที่ใช้ในการเรียน ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อม มีสองตัวแปร ได้แก่ ความสนใจ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียน โดยที่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุ ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียนสามด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนจากครู ด้านการแข่งขัน และอาชีพของบิดามารดา (บุญชม ศรีสะอาด 2524: ไม่มีเลขหน้า)

ดังนั้นจะเห็นว่ามืองค์ประกอบหลายอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา องค์ประกอบทางด้านผลการเรียนเดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน บรรยากาศในชั้นเรียน และคุณภาพของการสอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับบุคคล ผู้วิจัยต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผู้

วิจัยรวบรวมงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับงานวิจัยเรื่องนี้ นำมาเสนอไว้ ดังต่อไปนี้
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนเดิม

วอร์ริงตัน และแกรนท์ (Worthington & Grant 1971 : 7-10)
ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปีที่
หนึ่ง มหาวิทยาลัยยูทา (Utah University) ชาย 1,270 คน หญิง 990 คน โดยศึกษา
จากตัวพยากรณ์ 11 ตัว ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว คะแนน
เฉลี่ยจากโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 วิชา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ
ธรรมชาติวิทยา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการ ที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาตามสภาพทาง
ภูมิศาสตร์ คะแนนจากแบบสอบ เอ ซี ที การตั้งเป้าหมายทางการเรียนวิชาชีพและทางสังคม
การเลือกอาชีพในอนาคต และเกรดเฉลี่ยภาคแรกของมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่าตัวพยากรณ์
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีที่สุด ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยในโรงเรียนมัธยม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกสมิเพอร์ (Ghasemiper 1978: 2775A) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพยากรณ์
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี แห่งมหาวิทยาลัยเตหะราน (The University
of Tehran) โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มที่เข้าเรียนในปี ค.ศ. 1974 และปี ค.ศ. 1976
กลุ่มละ 160 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ยสะสม) ในระดับมัธยมศึกษา และ
คะแนนรวมในการสอบคัดเลือก เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทำนองเดียวกัน ฮาลเพอริน และแอมบรัมส์ (Halperin & Abrams 1978: 763
-771) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี ชาย 43 คน หญิง 41 คน ตัวพยากรณ์ ได้แก่ ผลการเรียนเดิม
(เกรดเฉลี่ยสะสม) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนเฉลี่ยสะสมในมหาวิทยาลัยที่ได้จาก
การทดสอบในตอนกลางภาคเรียนแรก และกลางภาคเรียนที่สอง ส่วนตัวเกณฑ์ ได้แก่ คะแนน
จากการสอบปลายภาคเรียนสุดท้าย ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมของภาคเรียนสุดท้าย
ทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิง มีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสมกลางภาคเรียนแรก และกลาง

ภาคเรียนที่สอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คะแนนกลางภาคเรียนแรก และกลางภาคเรียนที่สอง มีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับคะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนอื่น ๆ ของนิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่สำหรับนิสิตหญิง คะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์กับคะแนนสอบกลางภาคเรียนที่สองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการพยากรณ์คะแนนสอบปลายภาค สำหรับนิสิตชายได้แก่ คะแนนสอบกลางภาคเรียนที่สอง ตามด้วยคะแนนกลางภาคเรียนแรก แต่สำหรับนิสิตหญิง ผลการสอบกลางภาคเรียนทั้ง 2 ครั้ง มีอำนาจการพยากรณ์คะแนนสอบปลายภาค ใกล้เคียง ๆ กัน

เทวาริ (Tewari 1980: 5351A) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia State University) จำนวน 341 คน ผลการวิจัยพบว่า พื้นความรู้ทางคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ต่อการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย

สำหรับในประเทศไทย วรณรัตน์ อิงสุประเสริฐ (2513: ๘) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของนักเรียนกลุ่มเดียวกัน มีวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่สุ่มมาจากแต่ละภาคการศึกษาจำนวน 1,909 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับคะแนนสอบไล่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในทุกหมวดวิชา ทั้งแผนกวิทยาศาสตร์และศิลป์ในทุกภาคการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ นงลักษณ์ ประเสริฐ (2517: ๔) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสัมฤทธิ์ผลในชั้นมัธยมศึกษา และการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่า คะแนนสัมฤทธิ์ผลในชั้นมัศึกษามีความสัมพันธ์กับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิศเพลิน เขียวหวาน (2520: ๔-๕) ได้ทำการศึกษาเพื่อค้นหาค่าองค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลในวิชาคณิตศาสตร์และ

ภาษาไทยเป็นตัวเกณฑ์ และองค์ประกอบค่านักเรียน องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคม และองค์ประกอบด้านโรงเรียน เป็นตัวพยากรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากภาคต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน 585 คน รวมทั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้ และอาจารย์จำนวน 80 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตัวพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญในลำดับสูงสุด ในการอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน คือ พื้นฐานความรู้เดิม รองลงมาได้แก่ ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน พื้นที่ของห้องเรียนต่อนักเรียน 1 คน การพูดภาษาไทยกลางที่บ้าน จำนวนคาบของครูที่สอนใน 1 สัปดาห์ สถิติการขาดเรียน วุฒิของครู อายุของนักเรียน ขนาดของครอบครัว และการอ่านหนังสือพิมพ์ของผู้ปกครอง ตามลำดับ ซึ่งตัวพยากรณ์เหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ร้อยละ 39

ฉันทนา จินตโกวิท (2522: ง) ได้ทำการศึกษาเพื่อค้นหาตัวทำนายที่ดีจากองค์ประกอบค่านักเรียนขณะกำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 3 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมวิทย์-คณิต โปรแกรมศิลป-ภาษา และโปรแกรมศิลป-คณิต ทำนองเดียวกัน อรพินทร์ ชูชม (2522: 101) ทำการศึกษาค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานความรู้เดิม สภาพแวดล้อมที่บ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 3 โปรแกรม ผลการวิจัย ต่างพบว่า พื้นฐานความรู้เดิม เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีตัวหนึ่งในการพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 3 โปรแกรม

สุมา สุทธิอาทนะฤทธิ (2522: ง) ทำการศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา 5 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี คณะเศรษฐศาสตร์ คณะคหกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปกรรม ผลการวิจัยพบว่า พื้นฐานการศึกษาเดิมเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด ที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทุกคณะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนเดิมนี้ จะเห็นว่าพื้นฐานความรู้เดิมหรือ

หรือผลการเรียนเดิม เป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญมากในการพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียน ยังมีงานวิจัยทำนองนี้อีกมากที่ผู้วิจัยมีใต้นำมากล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน

ชอร์และไลแมน (Shore & Leiman 1960: 391) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของผู้ปกครอง การวางแผนของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษาในความปกครอง และความรับผิดชอบของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเลสเตอร์จูเนียร์ (Leicester Junior) ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีบิดามารดาที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนรู้ของบุตรมากกว่าบิดามารดาของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะไม่ให้ความสนใจในเรื่องการเรียนรู้ และการวางแผนเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษาในความปกครองเลย

การ์ริสัน กิงสตัน และแมคโดนัลด์ (Garrison, Kingston & Mc.Donald 1964: 415) ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาคอยซ์ และบราวน์ (Deutsch & Brown 1964: 24-25) ที่พบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำเช่นกัน

ฟอเธริงแฮมและครีล (Fotheringham & Creal 1980: 311-316) ได้ทำการวิจัยกับกลุ่มนักเรียนเกรด 3 แบ่งเป็นกลุ่มการเรียนสูงและกลุ่มต่ำ ในโรงเรียนโรมันคาทอลิก เมืองออนตาริโอทางตอนใต้ จำนวน 1,153 คน โดยใช้แบบทดสอบและสัมภาษณ์บิดามารดา พบว่า สภาพที่อยู่อาศัย ภาษาที่ใช้ในครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และรายได้ของครอบครัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน และการคำนวณในกลุ่มสูงร้อยละ 22 กลุ่มต่ำร้อยละ 68 และเมื่อใช้ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวเกณฑ์ พบว่า ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และคุณลักษณะเฉพาะตน สามารถอธิบายความแปรปรวนในกลุ่มสูงได้ร้อยละ 28

กลุ่มคำรอยละ 54

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ก็ยังมีงานวิจัยที่ขัดแย้งอยู่บางประการ กล่าวคือ งานวิจัยของ คอร์ดอวา (Cordova 1969:1357) ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนอเมริกันเชื้อชาติสเปน จำนวน 480 คน พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอีกคน คือ คาร์มัส (Karmas 1975:7081) ได้ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และตัวแปรอื่น ๆ กับผลการเรียนในมหาวิทยาลัย พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กิ้นส์เบิร์ก (Ginsberg 1977:5697) ที่ได้ศึกษากับนักศึกษามหาวิทยาลัยชุมชนแห่งหนึ่ง จำนวน 400 คน พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษา เช่น การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดา เป็นต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางการเรียนเช่นกัน (สุชาติ ลีตระกูล 2524:21-22)

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย สุกัญญา ศิริคันติกกร (2512:27-31) ได้ทำการสำรวจสภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร จำนวน 200 คน พบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านที่ทำให้ให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ได้ดี ได้แก่ การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในบ้านกับนักเรียน อาชีพของผู้ปกครอง การรู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน นักเรียนไม่ต้องทำงานมากเกินไป นักเรียนรู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจขณะอยู่ที่บ้านและขณะทำการบ้าน มีผู้แนะนำขณะทำการบ้าน ซึ่งผลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้สอดคล้องกับผลการสำรวจของ แพรวทิพย์ ประโชนเทพ (2517: 45-47) ที่ทำการสำรวจสภาวะทางครอบครัว ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียนซ้ำชั้นในปีการศึกษา 2516 จำนวน 165 คน พบว่า สภาวะทางครอบครัวที่มีผลต่อการเรียนซ้ำชั้นของนักเรียน ได้แก่ ครอบครัวที่บิดามารดามีพื้นฐานความรู้ น้อย รายได้ไม่แน่นอน นักเรียนไม่มีที่ทำงานเป็นสัดส่วน นักเรียนแบ่งเวลาในการทำงานไม่เป็น สภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี เช่น มีเสียงรบกวนตลอดเวลา อยู่ในละแวกบ้านเรือนที่แออัด บริเวณบ้านสกปรก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520: 48,69) ได้วิจัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็น ครู 987 คน นักเรียน 27,897 คน องค์ประกอบที่ศึกษาทั้งสิ้นมีสี่ประการ คือ องค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน องค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู องค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน และองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน ผลการวิจัยในค่าน้องค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน พบว่า นักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี โดยเฉลี่ยจะมีผลการสอบดีกว่านักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า และตัวแปรต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภายในองค์ประกอบนี้ ได้แก่ ที่ตั้งของบ้านในชนบท ภาษาที่ใช้ที่บ้าน ขนาดของครอบครัว และการมีโอกาสใช้สื่อความรู้ทางการเรียน โดยตัวแปรเหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน ความเป็นกลุ่มองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

สุมาลี สังข์ศรี (2520: 68-70) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตศึกษา 6 จำนวน 233 คน ใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากคะแนนผลการสอบประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2520 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านโดยทั่วไป ของทั้งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ต่างก็อยู่ในเกณฑ์สูง นักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาของ อรพินทร์ ชูชม (97-98) ยังพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านโดยส่วนรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับนักเรียนในโปรแกรมวิทย์-คณิตฯ และโปรแกรมศิลป์-คณิตฯ แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยของสภาพแวดล้อมทางบ้านพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านความสัมพันธ์ภายใน

ครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 3 โปรแกรมการเรียนและองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน (รวม) สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และด้านที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน โปรแกรมศิลป-ภาษา โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งโปรแกรมศิลป-ภาษา และโปรแกรมศิลป-คณิตฯ แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโปรแกรมวิทย์-คณิตฯ เพียง โปรแกรมเดียว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศในชั้นเรียน

โยคเลย์(Yoakley 1975:31-35) ได้ทำการทดลองกับกลุ่มนักศึกษาของ วิทยาลัยเพนซาโกลา จูเนียร์(Pensacola Junior College) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม กลุ่มละ 25 คน โดยที่นักศึกษาทั้งสองกลุ่มนี้มีอายุ เพศ และเกรดเฉลี่ยที่คล้ายคลึงกัน เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น พฤติกรรมด้านความ สามารถในการทำงานแบบร่วมมือกัน ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการมีส่วนร่วม ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน จากการทดสอบพฤติกรรมของทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลอง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อทดสอบภายหลังการทดลอง พบว่า พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วม ของกลุ่มทดลอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 16 โดยค่าที่เพิ่มขึ้นนี้ทดสอบแล้วพบว่ามีความสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้ โยคเลย์ สรุปว่า เทคนิคการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนี้นับเป็นความสามารถของผู้สอน เป็นการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน และช่วยลดเวลาการเตรียมของผู้สอน ได้ด้วย

นีพ(Kniep 1979:82-85) ได้ทำการศึกษาทดลองกับนักเรียน เกรด 5 ใน โรงเรียนประถมศึกษา ตั้งอยู่ใน ฟีนิกซ์ อริโซนา(Phoenix, Arizona) จำนวน 96 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ร่วมกันทำงาน กลุ่มแข่งขันกัน และกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบ ความสามารถของการตอบคำถามในระดับที่มีความยาก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ร่วมกันทำงานและ กลุ่มแข่งขันกัน สามารถตอบคำถามทั้งระดับยากและง่ายได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม และไม่มีความสำคัญ

ของความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ร่วมกันทำงานและกลุ่มแข่งขันกันในการตอบคำถามระดับง่าย แต่ มีนัยสำคัญในการตอบคำถามระดับยาก อย่างไรก็ตาม นีพ (Knip) ก็ไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าการ เรียนแบบใดดีกว่ากันและเสนอให้จัดสภาพการเรียนการสอน แบบผสมผสานการเรียนในสองลักษณะ นี้เข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไรอัน (Ryan 1973:63-67, 1974:71-75) ที่ศึกษาผลความแตกต่างของระดับความยากง่ายของคำถามต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอีกเรื่อง เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ที่มีผลจากการตอบสนองหลายแบบต่อคำถามหลายระดับ พบว่า คำถามที่มีความยาก ในระดับสูง จะช่วยจัดกลุ่มนักเรียนในระดับที่มีความเข้าใจบทเรียน เป็นกลุ่มต่ำและกลุ่มสูง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยก็ไม่สามารถบ่งชี้ความดีเกินกว่ากันด้านความสามารถในการถ่ายทอดความนึกคิด ออกมา ของสภาพการเรียนแบบนักเรียนร่วมมือกัน และการแข่งขัน

แต่ผลการวิจัยของ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson 1974:213) สรุปข้อค้นพบได้ชัดเจนกว่า นีพ (Knip) และ ไรอัน (Ryan) โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างของการสอน : การร่วมมือ การแข่งขันหรือการชิงดีชิงเด่นกัน สรุปข้อค้นพบว่า สภาพการเรียนในโรงเรียนน่าจะมีลักษณะการเรียนแบบแข่งขันกันมากกว่าการเรียนแบบร่วมมือกัน เพราะผู้เรียนแบบร่วมมือกันนั้น จะไม่มีทักษะในด้านความคิดต่อร่วมมือหรือทำงานร่วมกับผู้ที่ไม่มีความจริงใจ ซึ่งผิดกับผู้เรียนในแบบแข่งขันกัน เพราะพวกนี้มีความเคยชินกับพฤติกรรมหลายรูปแบบ ซึ่งผลการวิจัยของจอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson & Johnson) สอดคล้องกับ โบโลคอฟสกี (Bolocofsky 1980:213-216) ที่ทำการศึกษานักเรียนเกรด 10 โรงเรียน มัธยมศึกษาประจำท้องถิ่นแห่งหนึ่ง จำนวน 210 คน พบว่า การเรียนที่เต็มไปด้วยสภาพของการ แข่งขัน ทำให้มองเห็นความแตกต่างของแต่ละคน ช่วยเพิ่มความรู้ จำได้แม่นยำ และช่วยให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนทำให้ผู้เรียนตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นผลดี มากกว่าการเรียนในสภาพที่ไม่มีการแข่งขันกัน และในการเรียนแบบไม่มีการแข่งขันกันนั้น จะทำ ให้ผลของการปฏิบัติงานไม่มีความแตกต่างกัน

คอร์โน สเตย์รูก และแมคคอกซ์ (Corno, Stayrook & Maddox 1980:123) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน และการคำนวณ จากการสอนสองแบบ ได้แก่

การสอนโดยใช่ครูเป็นศูนย์กลางโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม และการสอนแบบไม่ใช่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนของนักเรียนเกรด 5-6 โรงเรียนคานาวา จำนวน 1,000 คน ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง และทางโรงเรียนให้ความร่วมมือด้านการสอน ด้วยการจัดวัสดุอุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า การสอนโดยไม่ใช่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอน โดยการสนับสนุนจากครูโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนนั้น เป็นการช่วยเพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนได้ดีกว่า

มัลลิกา นิทยาพรและคณะ (2525: 1-10) ได้ทำการศึกษาอุปสรรคและแนวทางที่จะปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของการประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพโรงเรียน องค์ประกอบด้านสภาพการเรียนการสอน และองค์ประกอบด้านสถานภาพครู ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน พบว่าตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียนของโรงเรียนกลุ่มสูงดีกว่าของโรงเรียนกลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถจำแนกคุณภาพการเรียนการสอนได้ คือ ความสะอาดและความเป็นระเบียบของชั้นเรียน การถ่ายเทอากาศในชั้นเรียน แสงสว่างในห้องเรียน ความพร้อมของเครื่องใช้ประจำห้อง ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ในชั้นเรียน และการจัดชั้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ สำหรับเรื่องการควบคุมชั้น ปรากฏว่าเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อย และพบว่าไม่มีองค์ประกอบใดมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความไม่เสมอภาคทางคุณภาพการศึกษา เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยใช้คะแนนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ ประกอบกับการใช้ขอบเขตของค่าเฉลี่ยที่ควรจะเป็นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 พบว่า คุณภาพของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มต่ำในกรุงเทพมหานคร ก็ยังมีคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนกลุ่มสูงในบางจังหวัด

3. ความไม่เสมอภาคทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อคุณภาพทางการศึกษา เมื่อจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก่ง และอ่อน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยพบว่า ฐานะทางครอบครัว ของนักเรียนกลุ่มเก่งดีกว่าของนักเรียนกลุ่มอ่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับสถานภาพทางสังคมในด้านความอบอุ่นของครอบครัว เรื่องความมั่นใจในความรู้ของพ่อแม่ที่มีต่อตนเองนั้น ปรากฏว่ามีในนักเรียนกลุ่มเก่งมากกว่าในนักเรียนกลุ่มอ่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนกลุ่มเก่ง ได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากกว่านักเรียนกลุ่มอ่อนอย่างมีนัยสำคัญ

4. ประสิทธิภาพของการใช้สื่อการเรียนการสอน มีผลต่อคุณภาพการศึกษา พบว่า สื่อการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา และชี้ให้เห็นว่าแม่การใช้สื่อประเภทสิ่งตีพิมพ์แต่เพียงอย่างเดียว ก็ยังส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน

5. พฤติกรรมการเรียนการสอนของครู นักเรียน พบว่า สถานภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนกลุ่มที่ 1 (ได้รับสื่อการเรียนการสอนทั้งประเภทวัสดุอุปกรณ์และประเภทสิ่งตีพิมพ์ กลุ่มที่ 2 ได้เฉพาะสื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งตีพิมพ์) กลุ่มที่ 3 (ไม่ได้ให้สื่อการเรียนการสอนประเภทใดเลย) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. คุณภาพการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอนของการวิจัยนี้ คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งปรากฏผลเด่นชัดว่าคุณภาพการเรียนการสอนภาคฤดูร้อนต่ำกว่าภาคปกติ และยังพบว่าคุณภาพการเรียนการสอนของกรุงเทพมหานครสูงกว่าภาคอื่น ๆ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณภาพการเรียนการสอนต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

*ตามที่ บุญชม ศรีสะอาด (กรมวิชาการ 2524: 26-27) ได้ทำการศึกษารูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน สรุปว่า ตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียนด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนจากครู และด้านการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อผลการเรียน แต่น้อยมาก และไม่เป็นอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุ กล่าวคือ ไม่มีด้านใดเลยที่มีอิทธิพลเฉพาะตัวถึงร้อยละ 3 อิทธิพลที่มีอยู่จึงเป็นอิทธิพลรวมเป็นส่วนใหญ่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการสอน

ฮาร์ท(Hart 1954: 218) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อครู และการสอนของครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนปีสุดท้าย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อว่า Ten Thousand High school ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี ดังนี้

1. ต้องมีความสามารถในการที่จะชักจูงนักเรียน ให้เกิดความสนใจในวิชาที่ตนสอน มีความฉลาดรอบรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีอารมณ์ขันและมีความสามารถในการที่จะกระตุ้นให้นักเรียนคิด
2. ครูต้องสนใจในตัวนักเรียน ให้ความร่วมมือกับนักเรียน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความเห็นใจนักเรียน
3. ต้องมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และยอมรับนับถือความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งปัญหา

ไคท์ และ แฮนเซน (Kight & Hansen 1967: 51-52) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนตามความต้องการของนักเรียน สรุปได้ว่า สภาพการเรียนการสอนที่ดีนั้น นอกจากครูจะมีวิธีการสอนที่ดี การเตรียมการสอนดี มีอุปกรณ์การสอนครบถ้วน ลักษณะและขนาดของห้องเรียนเหมาะสม และการเอาใจใส่ต่อภาระงานดี ครูยังต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนอีกด้วย และพยายามสนองความต้องการ ซึ่งจะช่วยให้ครูเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน เป็นการช่วยส่งเสริมคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตรงข้ามถ้าครูไม่คำนึงถึงความต้องการของนักเรียน สนใจเฉพาะเรื่องที่ต้องสอนเพียงอย่างเดียว จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้ผลการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

แมคคาเนล และ รีไวทซ์ (McDaniel & Revitz 1971 : 217-218) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเคนตักกี (Kentucky University) จำนวน 51 คน สรุปข้อค้นพบการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู ได้แก่

1. ครูต้องเตรียมการเสนอทเรียนมาอย่างดี
2. สามารถใช้อุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม
3. สร้างข้อสอบซึ่งครอบคลุมเนื้อหา
4. มีความสนใจในตัวผู้เรียน
5. มีความยุติธรรมในการให้เกรด

โกลาน (Dolan 1980: 989A) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลด้านคุณภาพของการสอน การเข้าร่วมในโครงการในโรงเรียนของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีผลต่อคุณลักษณะ ด้านอารมณ์หรือความรู้สึก โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนเกรด 6 สองกลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 346 คน เป็นนักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในตัวเมืองที่มีคุณภาพของการสอนสูง ผู้ปกครอง เข้าร่วมในโครงการของโรงเรียนเป็นอย่างดี และการดำเนินโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วน อีกกลุ่ม มีจำนวน 247 คน เป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่จัดทำโครงการหลายโครงการ และไม่มี ความต่อเนื่องกันของโครงการ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของการสอน การเข้าร่วมโครงการ และการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ล้วนมีอิทธิพลต่อผลการเรียนเป็นอย่างมาก และยังมีอิทธิพลต่อ คุณลักษณะด้านอารมณ์หรือความรู้สึกอีกด้วย

✓ สำหรับในประเทศไทย สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (Boonruangrutana 1978 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา 2524: 5) ได้เสนอรูปแบบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากข้อมูลที่ทำการศึกษาในเมืองไทยว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับ ขบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ในการเรียนนั้น คือ ความรู้ก่อนเรียน ความสนใจ ของผู้เรียน เวลาที่ใช้ในการเรียน และคุณภาพของการสอน ในบรรดาตัวแปรทั้ง 5 ตัวนี้ เวลา ในการเรียน และคุณภาพของการสอน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด/ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ มัลลิกา นิตยาพร และคณะ (2525: 1-10) ที่ได้ศึกษาตัวแปรคุณภาพการศึกษา ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็น กลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ พบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียนกลุ่มต่ำของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพสูงกว่าคุณภาพการ ศึกษาของนักเรียนกลุ่มสูงของโรงเรียนในบางจังหวัด เช่นเดียวกับ บุญชม ศรีสะอาด

เกษมโกวิท 2524 : 26-27 ที่พิมพ์โดย กทม. กรุงเทพ วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ทวศรภัค วิทยาลัยวิชาการศึกษา

(กรมวิชากร 2524: 26-27) ที่พบว่าคุณภาพของการสอน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ถึงกล่าวมาแล้วข้างต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย